

Prim-redactor, proprietar:
IUSTIN ARDELEAN.
Redactor responsabil:
IOAN IOSIF SCEOPUL.

Abonamentele se fac,
plătindu-se înainte în
Oradea-Mare.

Ese la 1 și 15 a fiecărei luni.

PREȚUL:

Pe 1/4 de an	3 coróne	Pentru România și străinătate, un an 20 fr.
Pe 1/2 de an	6 »	
Pe un an	12 »	

Incuiiri și glose literare.

X.

S'a încuibat în modul nostru de gândire și judecare a tot ce privește literatura frumoasă un punct de mănecare în sine foarte salutar, dar dezastros în urmările sale: «Să nu descurajăm talentele».

Uite cum raționăm: «Nime nu poate produce îndată la început capete de operă. Trebuie să le lăsăm începătorilor vremea să se desvoalte, să le dăm prilej să se deprindă, să-î încurajăm publicându-le încercările deși poate nu «lovesc încă măsura cuvenită». Nu știi din ce tufă sare iepurele. Bunăoară Eminescu. Cine ar fi crezut că poetul ce a scris încercările acele din 65 și 66 precum «Viața, Speranța, O călătorie în zori», cari sînt atât de neîndemnatice ca limbă, necorecte ca rime și confuze ca idei, va produce peste puțină ani poezii depline ca «Glossa» sau «Luceafărul»?»

Răspunsul ar fi să fie tăcere, și în schimb e un lung eco de «Eü»-uri, de «cū î-am profețit îndată la început viitorul cel mai strălucit»... Să nu discutăm: soarele ce apune e zărit de mai mulți decât cel care răsare.

Numai una: poeziile lui Eminescu aũ fost «confuze ca idei»... El a avut atâtea idei încât nu era în stare să le spună toate lămurit — și talentele noastre d'a se încuraja aũ poezii «confuze ca fraze» și «absurde ca idei»... n'aũ ce spune...

Firește, trebuie să «încurajăm talentele», dar trecând produsele lor prin «cîurul criticeii»... Am ajuns aici la un punct cardinal: «Da, să ni se facă critică, — zicem meru — dar să ne-o facă cei competenți, să ne-o facă poezii adevărați!» Recunosc și eu că nu's poet, cum aũ recunoscut-o și toți aceia cari aũ avut prilej sa-mi citiască poeziile — dar apoi în adevăr trebuie să fii poet ca să poți judeca o poezie? Trebuie să fii «poet adevărat» ca spre pildă la citirea versurilor următoare

*Sus din surul norilor
Din albastrul cerului
Ploaia cade'ntr'una*

să nu observi contrazicerea ce cuprind? Nu trebuie să fii poet ca să ai dreptul să observi: «Nu, dragă poete, asta nu merge; trebuie să te hotărăști pentru o culoare: *sur* sau *albastru*... Noi am fi pentru *sur*, știi, din pricina ploii ce cade'ntr'una...»

Cum mî-ar zice spre pildă un păpuțar, căruia îi redaũ ghetele fiind-că «nu's bune»: — «Ce știi d-ta ce-î o gheată bună!»... Ei, dar o să știu eu doară, unde mă strînge gheata și fără să fi absolvat ceva curs practic de păpuțarit!...

De multe ori apoi produsele rimate ce ți se ser-

vesc sînt atît de naive încît, lucru firesc, nici nu poîi sta cu autorii lor de vorbă în chip serios, tratând cu ei cu mare aparat științific. Cel care s'ar pune să se ocupe în merit cu niște versuri naive ca

*En lume lucru mai frumos
Și demn de admirare,
Decît o pungă cu mulți bani
Și-o căsuliță'n vale?*

s'ar face el de ris. Trebuie să-ți dai și tu un aer de om naiv: «Da, două pungi cu mulți bani și două căsulițe'n vale». Nu-i vorba, o astfel de observare nevinovată taie mai adînc decît stereotipicul: «nu atinge încă măsura publicabilității», dar vindecă, cel puțin pe o vreme oare care...

De cele mai multe ori însă nici nu te poți reține să nu devii nițel ironic. Comicul situației și se impune cu forță și fără voie devii ironic ezeutând dorința nevinovată a sërmanului poet. Motiv ponderos pentru poeții d'a se feri de esagerări. Știu că urmînd dorinței unei «poete cunoscute» care a scris versurile:

*Trec luni și nu mai știu nimic
D'al lumii mers,
Și luni trec pînă mai înjgheb
Azi câte-un vers.*

*Cînd li-ți ceti să ocăriți
Răsbunător
În gândul vost senin și drept
Pe-un trădător...*

n'o să corespundem intențiilor ei, cînd i-l vom «ocări în gândul nost senin și drept»: «Bată-te prădalnicul să te bată, de mișel! De ce n'ai luat-o pe madama de soție? Infam ce ești!» Ocară, cred va fi destul de «răsbunătoare», dar nu cred că asta să fi fost intenția, ce-a urmărit-o poeta cu rugarea ei!

Și foile noastre sînt pline de astfel de versuri incolor și foile în loc să le facă o critică binevoitoare, să arete ce e reu și pentru ce e reu, se mărginesc a le publica fără observare sau a nu le publica, fără altă observare decît că nu «ating măsura cuvenită»...

Așa însă n'o să dăm înainte cu literatura poetică. Cel mult o să dau înainte eu cu spicuirile aceste.

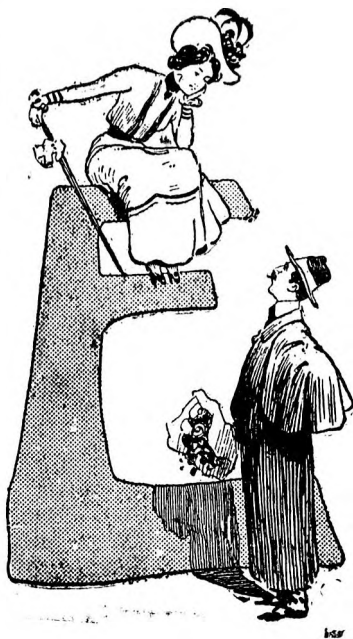
Răspuns neașteptat.

La o petrecere de vară din provincie — în pauză — mai mulți tineri din neatenție se puseră să fluiera. Asta o auzi și o damă, care făcea parte din comitetul patroanelor petrecerii.

Se indignează firește și se adresează tinerilor.

— Spune-ți numai, domnilor, dar e permis să fluieri aici?

— Cum nu! Poștește numai! — îi răspuse unul.

S'a resgândit.

Î, și de ce nu mai vrea domnul Cosmescu s'o ee pe Elvira de soție? Nici trei luni n'a trecut încă de cînd i-a cerut mîna.

— De, dragă domnișoară, n'a avut voie domnișoara Elvira.

— Bine, dar aud că d'atunci s'a resgândit.

-- Așa-î, dar d'atunci s'a resgândit și Cosmescu.

Chiar din Botoșani...?

Doi ovrei în drum de fer

Se'ntălnesc

Și sfătuiesc:

— Dumneata? — Din București.

— Dumneata? — Din Botoșani.

— E frumos la București

L'am vîzut acu's doi ani.

-- E frumos și Botoșani,

Știu, am fost și'n Darabani.

Dar de d-ta mî-e cîudă

Că ești chiar din Botoșani.

— De, de ce să-ți fie cîudă?!

— De, să-ți spun, cu dumneata

De n'ai fi din Botoșani

Eu m'ași prinde la ceva.

— Dar așa?! — Așa, degiaba!

Botoșanii sînt vestiți

Nu mă bag cu ei la treburi,

Căci aud că nu's cinstiți.

— Cum? Ai noștri? Cum se poate?

Da's minciuni, mă rog, prostii:

Sînt la noi oamenii cinstiți

Sînt atîția!... Sute... mii...

— Sînt? Așa? Atunci dară

Spune-mi unul dintr'o mie.

— Spun. De pildă... Dar ascultă:

Chiar din Botoșani să fie?

Th. D. Speranța.

Lumpacius Vagabundescu.

— Despre amor, căsătorie, femei și altele. —

— Fermecătoare e fata care are 20,000 fl. zestre; dacă are și mai multă e și mai fermecătoare.

*

— La nevoie îți cunoști prietini, dar nu când tu ești în nevoie, ci ei.

*

— La masă de obicei șed două soțuri de oaspeți: oaspeți cari nu lasă nimic în farfurie, și oaspeți cari nu lasă nimic — în blid.

*

— Doi oameni mai ușor pot aștepta pe unu, decât un om pe doi.

Păcălit.

Domnul Vasilache e un suflet nevinovat care crede tot ce vede tipărit negru pe alb. Într'o zi — privind din întâmplare într'o gazetă, — dă acolo de un inserat interesant.

«În schimbul unui onorar modest fiecare poate afla cum se poate scrie fără cerneală și condei».

— Asta-i ceva pentru mine! — î-și gândește badea Vasilache, care când scria vr'o scrisoare, se împlea de cerneală până la mânece. Încă în ziua aceea trimite la adresa spusă în ziar 3 fl.

Peste două zile are și răspunsul.

— Cum se poate scrie fără cerneală și condei? Cu --- creion, prostule!

PROFUNDITĂȚI ADÎNCI.

— Fiecare om, *tînăr* sau *bătrîn*, se naște gol.

*

— Dacă-ți vei mai uita odată cartea acasă să știi, că ți-o dau de cap.

*

— Ești d'acolo din bancă, *mișelule*. Tu n'ai loc între oameni *cinstiți*; vină aici lângă *mine*.

*

— *Maccenas* a fost pe vremea împăratului roman August un bărbat atât de însemnat, încât după numele lui *maccenați* și azi se numesc *maccenați*.

Gâsca lui Cula.

Boierul î-și trimite servitorul, un cîroi al dracului, cu o gâscă friptă, s'o ducă poclon de anul nou unui prietin al seü. Cioroiul mergînd vede d'odată în margine de drum, tocmai înaintea porții acestui prietin mai mulți cocostîrci, cari — de frig — stăteau într'un picior.

— Uite măi! — își zise cîoara mirat — gâsca friptă-i cu două picioare și cocostîrcii ăia numai cu unul! Păsările bași o să aibă numai un picior!

Nu se miră însă mult, ci rumpînd dela gâsca friptă un picior îl mîncă cu poftă, apoi intră în casa prietinelui boierului.

— Dar unde-i celalalt picior, mă cîoară? — î-l întrebă acesta. — Poate l'ai mîncat?

— Cum să-l fi mîncat, țucu-ți mînilor și picioarele, Măria ta, dar păsările au numai un picior.

— Ai nebunit, măi?

— Ba nu, Măria ta! Ian vină numai înaintea casei și vei vedea.

Boierul ce să facă? Mîncă gâsca așa cum era cu un picior și eși apoi cu cîroiul înainte casei, unde cocostîrcii încă tot stăteau într'un picior.

— Noa vezi, Măria ta? — îi observă cîoara. — N'am avut drept?

Boierul în loc să răspundă bătut în palme și spăria cocostîrcii, cari o luare la fugă.

— Vezi, mă devlă, că păsările au totuși două picioare?

— Bine, Măria ta, dar de ce n'ai făcut așa și către ai friptă?

Logică streină.

Telalul (cătore un trecător): N'are domnu lipsă de un surtuc bun?

Trecătorul: Nu, dă-mi pace! N'am lipsă de surtuc.

Telalul: Atunci cât să-ți dau pentru el?

Atâta nu...

Vestea cumințenii lui moș Pavelea trecuse departe. Mai ales ce privește femeile, avea o experiență bogată și știa da sfaturile cele mai potrivite. Odată îl cercetă un vecin, care se certase cu soția sa.

— Eî, vecine, mî-am bătut nevasta.

— Bine ai făcut! — îi răspunde moș Pavelea. — Nevasta pentru aceea e nevastă.

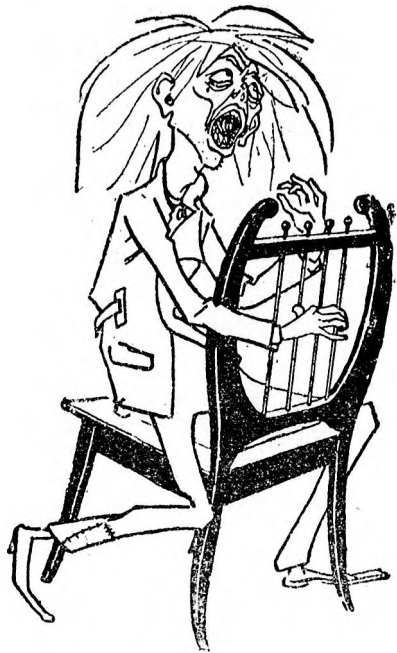
— Dar știi, vecine, am bătut-o încât d'atunci nu măi poate vorbi.

— Asta n'a fost la loc, vecine! Am zis că nevasta pentru aceea e nevastă ca s'o bați, dar s'o bați, încât să ajungi pentru ea în temniță, atâta nu merită.

Poeți din patru unghiuri.

— Spicuirii poetice din cea ce apare la noi. —

S e t a c e ?

Eu știu că babe se ghiontesc¹
Când aud glasu-mi tunător,
Și știu că mame poruncesc
Să nu m'asculte fata lor...
Și știu că fetele roșesc...

Eu știu, că rîd² în gură mare
Atâția nevoiași de mine,
Când eu eterna sbuciumare
N'o spun în versuri blânde line
Ci cum în inimă-mi tresare.³

Ar fi deci eu să mă frământ
Și să învăț⁴ dela acei
Ce-și îndulcesc al lor cuvânt
— Dar dragii mei, frumoșii⁵ mei!
Eu nu urechii⁶ voastre cânt!

Ași vrea să tac.⁷ — Dar ați văzut
Vr'un leu în cîasul de pe urmă,
De un roi de gloanțe străbătut
Să-l muște cățeluși o turmă
Și să nu urle?... Ați văzut?⁸

¹ Mai bine de te-ar ghionti pe d-ta când scrii astfel de versuri.

² Dar cine le-ar putea-o lua în nume de reu?

³ Tresare? Cine? Sbuclumarea? Hîm.

⁴ Asta-i! Să înveți.

⁵ Merci de compliment!

⁶ Ci?... Poate tureacului cizmei!

⁷ Nu știu de-o vreați și d-ta în adevăr, dar noi o vrem!

⁸ A naibil de grea întrebare ne puî. Știi bine cât de rar vede omul p'aci lei, și-acum d-ta vii și ne ceri nu numai un simplu leu, ci unul în cîasul din urmă, și cîrui de gloanțe, și mușcat de o turmă de cățeluși și care să nu urle... Îndata ce voi vedea unul, care întrunește recerînțele de mai sus am să te avizez. Primește, te rog, asigurarea deosebitei mele etc....

Christos plîngea pe cruce sus:
«Le iartă că nu știu ce faci»...⁹
— Și el striga când l'au răpus
Și voi ați vrea, ca eu să tac¹⁰
Când n'a tăcut nici un — Isus?

Octavian.

⁹ Asta a plîns-o? Ai, ai...

¹⁰ Să tacî? Dar cine vrea să te siliască la asta? Noi am vrea numai să nu scrii la versuri...

Coșerlicuri.

— Nü, Morit-leben, este adivorat, che chiștigat
thu 200 coroanele la börze?

— Adivorat!

— Nü, și ce face acom la thine cu atita ban?

— Ce face? Chimpera io on menageri.

— Ce trebe la thin menageri, chind tată-leben alu
tho este on Löw, socro tho Hirsch, muiera tho o găscă,
vecino tho on Fuchs și thu on măgar?

*

— Ai, vai! Auzit che morit Gedale Lilienduft?

— Da, și morit și Veiteles Veilchenstengel.

— Ai, vai, com moare voamenii! Știi, chind ghin-
desc io la asta, pare la minî che vomu este ca on
șuster.

— Com, ca on șuster?

— Nü la ormă și vomu moare, și și șusteru!

— Zerspring!

Care mai de vreme?

— Eu deja înainte de asta cu două săptămîni am
văzut rîndunele.

— Numai? Eu am văzut deja — anul trecut.

Lucs.

— Nu, bărbate, totuși fac prea mare lucs Popești!
Când și-au măritat fata i-au dat în trusoă între altele
și 12 peri de dinți.

— În adevăr, lucs mare: pe fiecare dinte o perie.

~

D o v a d a.

- Nu, dragă tată, Todică nu-î prost! El mă iubește.
- Aș! vrea numai banii tei.
- Vezi cât de nedrept î-l judeci? El mî-a jurat că m'ar lua și dacă n'ași avea nici un ban.
- Ei, vezi, că-î chiar mai prost decât î-l credeam!

Deja . . .

- Ghiță:* Mămiță, mă rog de dejun.
 — Mai întâi spală-ți gura!
 — O mî-am spălat-o deja — erî!

Grobian.

- Streinul:* Și când aū renovat biserica asta?
Preteasa: Tocmai când eram de 17 ani.
Streinul: Așa de demult?

Făgăduință grozavă.

Ștrul Fechglanz (care a pierdut în cărți 3 fl 19 cr.): Făgăduiește io că nu mai joacă cărți! Sară ochii la cela care vede pe mină jocând cărți!

Cult . . .

În vacanțele de vară și învățătorii au intrat la miliție să facă deprinderile de armă.

Căpitanul îl face atent pe sergentul care avea să conducă instrucția lor, să tracteze cu ei ceva mai bine.

— Apoi uite, aceștia sînt oameni culți, trebuie să vorbești cu ei mai frumos, decât cu ficiorii cari vin dela coarnele plugului. M'ai înțeles?

— Să trăiți, don căpitan, înțeles!

Ziua următoare apoi — când compania stătea în curtea casarmei gata de plecare — sergentul ținu vorbirea următoare:

— Vedeți numai domnilor, d voastre sînteți domni. Am să tractez dară cu D. voastre ca cu niște oameni culți. Dar când voi striga: «Habt acht» să nu cuteze să-și miște cineva nici capul, căci așa palmă îi dau încât ochii o să-î defileze în «laufschrift» înaintea companiei întregi.

Verbal.

Căprarul: Cu ce-mi ești dator, dacă mă vezi odată trecînd pe uliță înaintea ta?

Recruta: Să salut!

Căprarul: Și cu ce ți's dator eu?

Recruta: Cu 83 cr. pentru țigările ce ți le-am adus Sâmbăta trecută.

Sfat bun.

În vacanțele de paști tînărul Isidor Knofelstein o luă la cerșite prin țara întreagă. Ajuns în Tab intră și la părintele sa ului.

— Ce ești d-ta? — Î-l întreabă asta.

— Sînt un student sêrac.

— Unde înveți?

— În Gyönk.

— Știi ce? Î-ți dau un sfat bun: învață d-ta în Tab și cerșește în Gyönk.

Cură eftină

— De ce te cerți acum cu soția ta așa des? Până acum atât de bine trăiați împreună.

— Din economie.

— Nu te înțeleg.

— Știi, soția mea în vremea din urmă a început a se îngrășa. Dacă mă cert acum cu ea pentru fiece nimica, ea se supără și supărarea o face să slăbiască. Așa cruț banii ce i-ar spesa cu o cură de baie.

Naiv.

— Mamiță dragă, și pe elefanții cei mici îi aduce cocostircul?

Prețuri fixe.

Cerșetorul: Alduiască-te dumnezeu, boierule, dă-mi o libră.

Boierul: Ce nerușinare e asta? Îți va fi de ajuns și 1 cr.

Cerșetorul: O, cu mine te poți și țîrgui, la mine nu sînt prețuri fixe.

Păcăliți.

O societate de tînări se întorcea zilele trecute noaptea târziu din crișmă. Erau cu toții bine dispuși și făceau sgomot mare. Ajungînd în piață dădure de un șir lung de birje, cari așteptau după mușterii.

— Veniți după mine! — zise unul dintre tînări către soții seși și-o luă înspre birje. Birjarii, firește, îi primiră cu pâlăniile în mîni, închinându-se adînc.

— Porunciți, domnilor?

— Sînteți liberi? — îi întrebă acesta.

— Liberi, domnilor, liberi.

— Cu toții?

— Cu toții — răspuseră birjarii și dela celealalte birje.

— Atunci strigați și voi împreună cu mine: «Trăiască libertatea!» — strigă tînărul și cu el societatea întreagă între hohote.

Compliment nenorocit.

— Și cum m'ai putut recunoaște așa repede, domnule Pan?

— O, domnișoară, seamenii mult la -- mama d-tale!

Posta Redacției

Sanyi-bácsi (Deva).

În lumea asta urgisită
Nu este ființă mai iubită,
Nu este inger dragălaș
Ca *Pacsirta* din Buziaș.

Când gura ea și-o deschidea
Și Sanyi-bácsi-i secunda
Ofta drăguța 'n pieptul seu
O! *Sanyi úr!* odorul meu!

Și dragostea e greu răvaș
Când vine dela-un îngeraș:
«Of, cântă dragă!» Sanyi-i zice,
«Căci tu când cânti mă faci ferice!»

«Iustine, Erzsike și Omă,
Tu Reli scumpă, dragă mamă!
Eă ameteșc, eă mor îndat'
Căci *Pacsirta* m'a fermecat».

De altmintrelea salutare și îmbrățișare colegială dela Vultur bácsii!

Colega Bercianu (Orăștie). Ne mirăm foarte mult, că în n-rul cel mai recent (nr. 34) al prețuitei voastre foi «Activitatea» dați loc prosei unui *tandler gr. or. din Arad* (înțelegem declarația individului Măglaș Mănuilă). O foaie serioasă și cu trecere la toți românii de bine cum este «Activitatea» ar trebui să se feriască de infecția spirituală a unui om discualificat și căzut deja de mult în abisul iresponsabilității. Cu atât mai vârtos trebuie să se ferească, cu cât în fruntea acelei foi stă numele unui bărbat *cavaler*, numele amicului nostru *Dr Aurel Muntean*, în a cărui prețioasă atențiune recomandăm recitarea unor declarațiuni și reflexiuni (Posta Red.) din numerii 5, 6, 8 și 14 ai «Vulturului», anul 1900.

Salutări cordiale!

Bratca. Ai drept, și pe noi ne-a surprins împrejurarea că invitățile lansate de «*Inteligenta Romana depe Cris*» la petrecerea ce va avea loc la Voi — au fost tipărite într-o tipografie, care — în urma urmelor lasă că-i și ovreiască — dar nici caractere românești nu are, încât invitarea întreagă bijbăie de greșeli. N'am zice nimic dacă în Oradea-Mare, unde s'au tipărit invitățile, n'ar fi și tipografia creștine carei dispun de multe și frumoase litere românești. Nu înțelegem de ce nu s'au tipărit spre pildă în tipografia care tipărește «Familia» sau care tipărește «Vulturul». Ambele au caractere românești, sînt tipografii creștine și lucrează negreșit cel puțin atât de efitin ca tipografiile ovreiești. De ce să ne acomodăm noi tipografiilor inventând o ortografie nouă și curioasă, când e în interesul lor să se acomodeze nouă? — Dar asta n'are să împiedece să nu luăm

parte la Adunarea despărțemîntului orădan al «Astrei» și la petrecerile ce vor avea loc cu acest prilej în *Bratca: Duminecă la 8 seplemvrîe n.* — Salutare și la revedere.

D-șoarei Oma (Deva). Vă surprinde poate socoata lui Vultur-bácsi? *Ouo iure?*... Aă doară nu s'a gărbovit destul din spate cu umplerea pocalelor?... Aă doară nu ați exclamat unisono: minunată, foarte bună, bravo Vultur-bácsi!!! Așadară, deacă v'a plăcut serviciul și beutura, să vă placă și socoata! Dealtmîntreni trei sărutări de mână dela Vulturul-bácsi și sărutări dela Vultur-neni.

Coate-rupte. Una, precum vezi, neschimbată. Și din cele rămase o să mai spicuim câte ceva. Plângerea dascălului român numai cu unele modificări. — Administrația a luat la cunoștință răspunsul d-tale. Salutare.

Valer. Cât de curînd am să-ți răspund și eă mai pe larg. Până atunci citește cartea trimisă și scriem cum ți-a plăcut. Poate -- trecînd odată în drumul meu spre casă p'acolo — am să mă opresc la Ludoș. — Servus.

Alba-Julia. Î-ți recomandăm în atenția binevoitoare articolul d'n chestie. Dacă nu ne vei da întru toate drept, — permite-ne, să ne îndoim în perfecția judecății d-tale logice. Drept principiu una: Cel care simte în sine talentul d'a scrie, să aibă și curajul a nu se lăsa abătut de o critică sinceră. — Amenințările n'o să îndrepte greșelile lucrărilor, cel mult vor descoperi pentru cel care critică — greșeli nouă. Reputația nimăru nu suferă știrbire prin aceea că areți, că poeziile ce le scrie sînt slabe. De altminteri î-ți dăm voie să purceți după plac.

Imprumut de bani cu 8%

Pe hărtii de valoare și losuri da
imprumuturi pe lângă procente mai
mici ca

ori care alta casa de amanetare (zalog)

și anume da la sume mai mici pe lângă
10%, la sume mai mari pe lângă

8% împrumuturile cele mai mari

Casa de amanetare

M. KLEIN și FIU,

Oradea-Mare str. Kossuth Lajos n-rul 9.

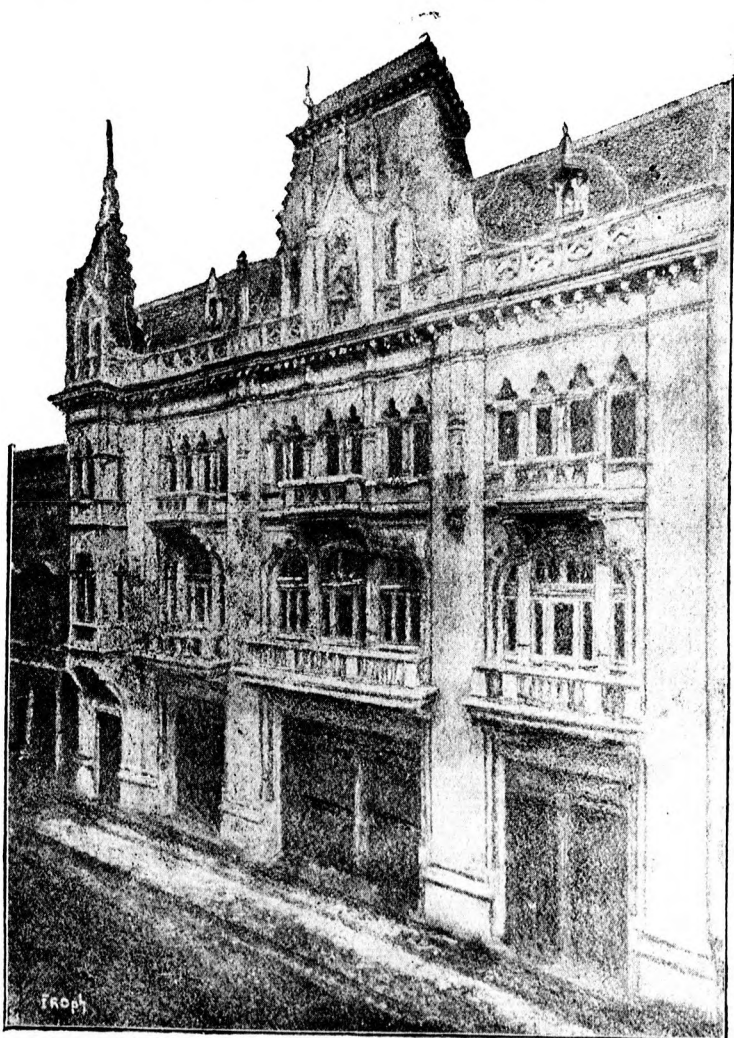
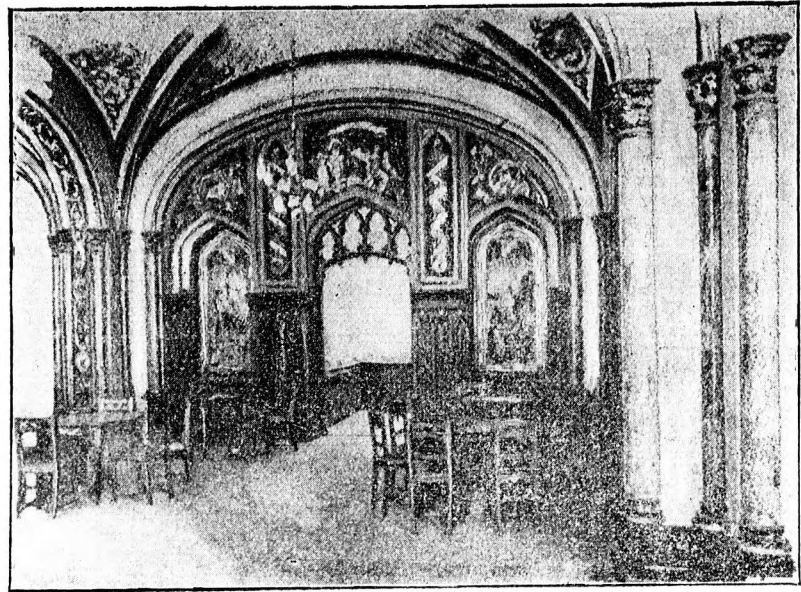
Hărtiile de valoare le scoatem dela
amanet și dăm pe ele împrumuturi
mai mari pe lângă camătă mai mică.

Plătirile împrumuturilor se pot face
în rate cât de mici.

Renumita bererie la „Carul cu bere“

(Proprietatea «Fratii Mircea», români transilvăneni.)

== Bucuresti vis-a-vis de palatul postelor. ==

Dăm cu plăcere portretele acestor frați ai noștri, de origine din Cața (Transilvania), cari prin muncă cinstită și caracter puritan au ajuns să fie proprietarii celei mai grandioase bererii din orientul Europei.

Dintre acești bravi frați, mai ales Nicolae și-a eluptat recunoștința cea mai înaltă a M. S. Regelui Carol I. care 'l-a decorat cu «Steaua României» la gradul de cavaler pentru meritele câștigate pe acest teren al industriei.

Nici un Român de dincoace, având a călători în capitala României să nu întârzie a cerceta această bererie grandioasă.

Dăm la acest loc exteriorul precum și o parte din interiorul pomposului palat (proprietatea fraților Mircea).

